

29.10.2020

Valtiovarainvaliokunta

Hallinto- ja turvallisuusjaosto

Viite: Valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaosto keskiviikko 4.11.2020 klo 12.45/HE146/2020/
Asiantuntijapyyntö

MAANPUOLUSTUSKOULUTUSYHDISTYKSEN (MPK) LAUSUNTO VALTION TALOUSARVIOSTA VUODELLE 2021

Valtion talousarvioehdotuksessa vuodelle 2021 on maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen osoitettu 4 852 000 euroa. Alustavan tiedon mukaan Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) osuus olisi 4 604 000 euroa.

Puolustusministeriön (PLM) esittämä rahoitusmalli edellyttäisi MPK:n valtionavustuksen kasvattamista 346 000 eurolla vuodelle 2021. Vuoden 2020 alussa voimaan tulleen vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muutoksen toimeenpano edellyttää rahoitusmallin toteutumista.

Hallituksen talousarviossa esitetty rahoitus mahdollistaa:

- Valmiuspäällikköjärjestelmän toiminnan jatkamisen puolustusvoimien ja MPK:n välillä
- Kurssien osallistumismaksujen alentamisen julkisten hallintotehtävien osalta (sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus SOTVA)
- Nuorille ja naisille suunnatun tutustumistoiminnan (TUTO) toteutuksen
- Maanpuolustukseen liittyvän tiedotus ja valistus (TIVA) -toiminnan kehittämisen ja syventämisen
- Ylläpitää rajoitetusti kyvyn MPK:n jäsenjärjestöjen maanpuolustuskoulutuksen ohjaukseen, tukemiseen ja yhteensovittamiseen.

PLM:n MPK:n kehittämismallin mukainen rahoitustavoite lakimuutoksessa oli kokonaisuudessaan 5 600 000 euroa, mistä kurssimaksujen osuus oli noin 700 000 euroa. Mikäli rahoituksen kasvattamista ei ole mahdollista tehdä suunnitellulla tavalla saattaa MPK:n toiminnan kehittäminen lain edellyttämällä tavalla hidastua. Lisärahoitus mahdollistaisi valmiuspäällikköjärjestelmän kehittämisen tavoitetilaan.

Haasteeksi MPK kokee edelleen varojen riittävyyden naisten kokonaisturvallisuus- koulutukseen kuntien ja viranomaisten tueksi. Uusi laki ei mahdollista valtionavustuksen käyttöä MPK:n varautumis- ja turvallisuuskoulutukseen (VARTU), joten kaiken koulutuksen kustannukset tulee kattaa joko osallistumismaksuilla tai säätiö- ja muulla ulkopuolisella rahoituksella. Tällä saattaa olla vaikutuksia MPK:n kykyyn tarjota kouluttautumismahdollisuuksia naisille.

MPK näkee erittäin merkittäväksi myös sen, että muiden reserviläis- ja maanpuolustusjärjestöjen valtionavustuksen tasosta huolehditaan momentin 50 (maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen) osalta. MPK:n kannalta yhteistyö valtionavustuksen em. momentin piirissä olevien Suomen Reserviupseeriliitto ry:n, Reserviläisliitto ry:n, Maanpuolustuskiltojen liitto ry:n ja Naisten Valmiusliitto ry:n kanssa on tärkeää ammattitaitoisten kouluttajien ja toimijoiden rekrytoinnissa sekä MPK:n koulustoitumisen kehittämisessä.

MPK esittää, että eduskunta tarkentaisi MPK:n valtionavustuksen määrää puolustusministeriön esityksen mukaisesti 4 900 000 euroon vuonna 2021.

Pertti Laatikainen
Toiminnanjohtaja

Liite

Perustelumuistio

PERUSTELUMUISTIO

Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta (1.1.2020-) määrittää MPK:n julkisiksi hallintotehtäviksi:

- 1) Järjestää:
 - a) sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutusta
 - b) tutustumistoimintaa
 - c) kansainvälistä koulutustoimintaa
 - d) vapaaehtoista maanpuolustusta koskevaa tiedotusta ja valistusta
- 2) Kehittää naisten mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustukseen ja järjestää siihen liittyvää sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta ja tutustumistoimintaa
- 3) Ohjata, tukea ja sovittaa yhteen jäsenjärjestöjen maanpuolustuskoulutusta
- 4) Kehittää tutustumistoiminnalla nuorten mahdollisuuksia tutustua maanpuolustukseen.

Edellä säädettyjen tehtäviensä lisäksi MPK voi järjestää turvallisuus-, varautumis- sekä johtamis- ja kouluttajakoulutusta sekä tehdä aloitteita ja toimia muutoinkin maanpuolustuksen hyväksi siten kuin sen säännöissä määrätään.

MPK:n koulutustulokset säilyivät vuonna 2019 aikaisemmalla korkealla, yli 80 000 koulutuspäivän tasolla. Koulutukseen vuonna 2019 kirjautui 47 661 käyntikertaa. Koulutuspäiviä kertyi yhteensä 83 528 (kouluttajat mukaan lukien) yhteensä 1 909:ssä koulutustilaisuudessa. Koulutuspäivien jakauma oli puolustusvoimien tilaamaa koulutusta 28 %, sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta 40 % ja kansalaisille suunnattua avointa varautumis- ja turvallisuuskoulutusta 32 %.

Naisille suunnatussa koulutuksessa vuonna 2019 saavutettiin 18 758 koulutuspäivää. Osallistujia oli 9 962. Naiskouluttajien määrä oli 1 115.

Vuoden 2020 koulutustuloksen arvioidaan olevan 50% vuodelle 2020 asetetuista tavoitteista. Syynä tähän on Covid19 pandemian takia harrastetoimintaan kohdistunut täydellinen järjestämiskielto 13.3 – 31.5.2020, mihin ajankohtaan kohdentui pääosa alkuvuoden 2020 koulutustoiminnasta. Puolustusvoimien rajoitukset tilojensa ja alueidensa käyttöön ulottuivat 31.7.2020 saakka. MPK kykeni aloittamaan koulutuksen vasta 1.8.2020. Covid19 pandemia on myös pienentänyt yleisesti kurssikokoja kansalaisten varoessa kanssakäymistä yleisötapahtumissa. Myös ennakoimattomat osallistumisen perumiset ovat lisääntyneet.

MPK:n hyväksytyn toimintaperiaatteen mukaan MPK:lla on kaikissa maakunnissa palkattu työntekijä koordinoimassa vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta puolustusvoimien ja maanpuolustusjärjestöjen kanssa. MPK:n maakunnallinen läsnäolo on tärkeätä tilanteessa, jossa kaikissa maakunnissa ei ole nyt eikä tulevaisuudessa kouluttavia puolustusvoimien joukkoja. MPK:n edellytykset palvella vapaaehtoisia koko valtakunnan alueella ovat parantuneet uudella rahoitusmallilla.

MPK on arvionsa mukaan onnistunut käynnistämään uuden lain mukaisen toiminnan huolimatta Covid19 pandemian aiheuttamasta koulutuksen määrällisestä vähenemisestä. Vuosi 2020 on toiminut erinomaisena pilotointivuotena, jossa uusi ohjausmalli ja koulutuksen

nousujohteisuuden kehittäminen on kyetty toteuttamaan. MPK:lla ei ole tarvetta esittää vielä vuoden 2020 kokemusten perusteella muutostarpeita toimintamalleihin ja tavoitteisiin.

MPK näkee yhä tärkeämmäksi yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen ja yhteisöjen ja kansalaisten henkilökohtaisen turvallisuuden tunteen ylläpidon ja kehittämisen koulutuksen avulla. Kouluttamalla muun muassa yksilön arjen selviytymistaitoja ja tietoja voidaan kehittää resilienssiä monissa yhteiskunnan häiriötilanteissa. Koulutuksella voidaan edistää toimintakykyä ja osallisuutta sekä toimintakykyä arjessa ja arjen häiriötilanteissa. Tällä koulutuksella on mahdollista tukea myös kuntien ja viranomaisten toimintaa.